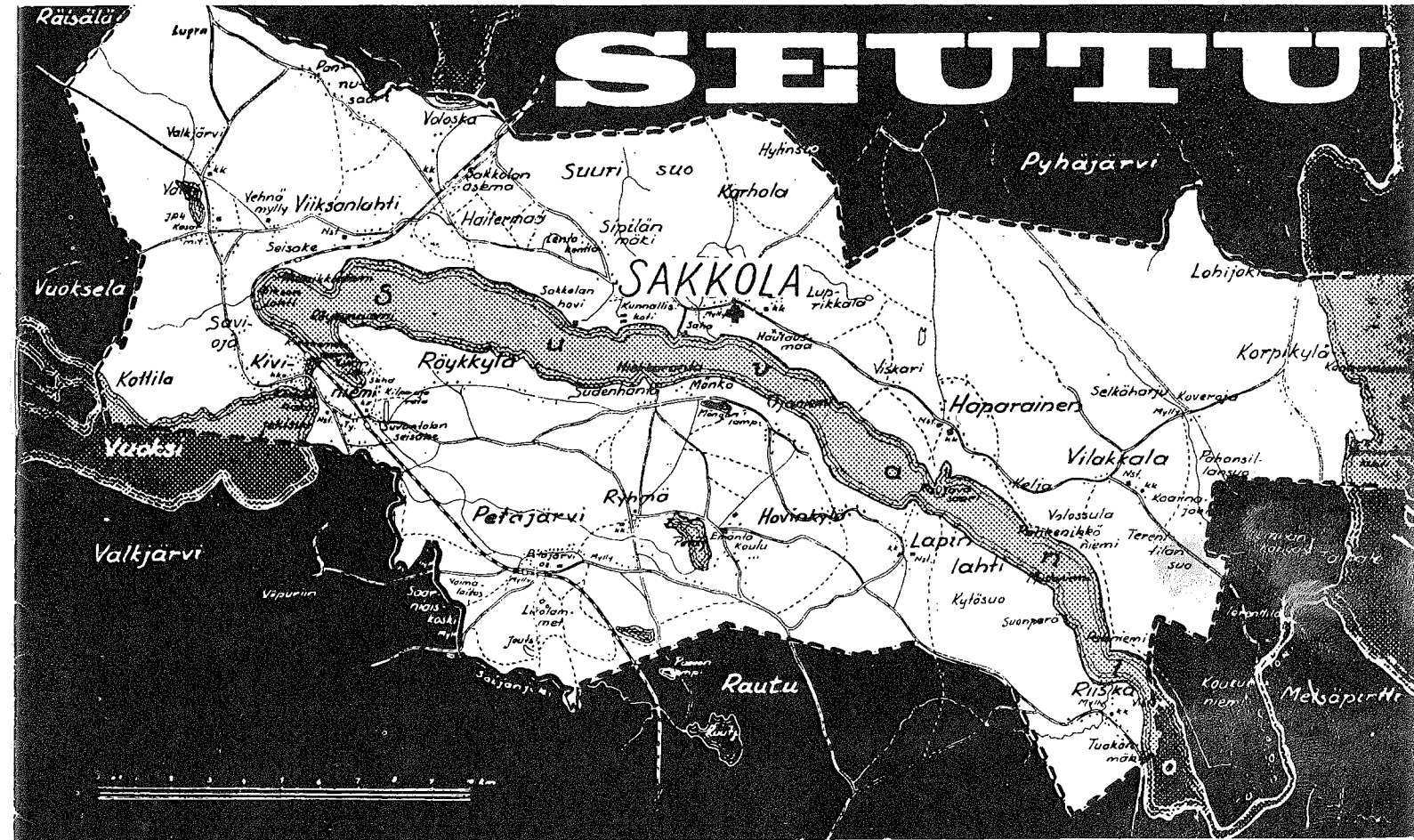
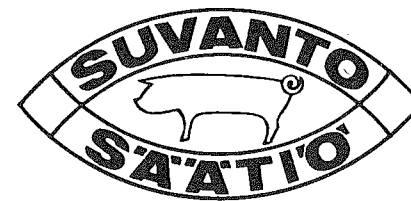

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1990

LOKAKUU

Sakkolalaiset marssivat Karjalan Liiton kesäjuhlilla. Kuvannut Seppo Järvi.

Puhe Juupajoen sankarihaudalla Sakkola-juhlassa

Koti — uskonto — isänmaa on sanojen yhteys, jolla usein kuvataan suomalaisen ihmisen elämän perustaa. Jos yksi järkkyy, on muiden osalta saatava tarvittava tuki.

Runsas viisikymmentä vuotta sitten isänmaa oli hädässä. Se tarvitsi apua. Koti antoi avun.

Kukaan ei pysty mittaamaan sen inhimillisen tuskan määrää, joka kodeissa tunnettiin, kun perheen isä, puoliso, veli tai poika lähti rintamalle. Saati silloin, kun kotiseurakunnan pappi tuli tuomaan peruuttamaton suruviestiä, — läheinen oli kaatunut. Oleellista ja samalla kaikkein koskettavinta on tieto siitä, että näille sankarivainajille on ollut täysin yksiselitteinen sanojenyhteyden koti — uskonto — isänmaa merkitys. Tarvitaisissa on annettava kaikkensa.

Karjalan heimon osalle ei tämä vielä riittänyt. Paitsi, että kodista läheinen jo oli isänmaatamme puolustamassa, piti vielä kodin lähtee evakkoon: Jättää rakkaiksi käyneet kotitänhuat ja lähtee kohti tuntematonta. Samanaikaisesti tulivat sekä isänmaan että kodin hätä. Kotiväki tunsi syvää huolta rintamalle lähteneestä. Rintamalla karjalaismiehen tuskaa lisäsi epätietoisuus, missä ovat läheiset, missä on koti?

Uskonto, luja usko Korkeimman johdatukseen, mahdollisti ne inhimillisesti ajatellen kestävämmät tilanteet.

Sotien jälkeen ei evakkoon lähteneillä ollut mahdollisuutta palata kotiin.

Vaikka yleisesti ottaen — ja esimerkiksi kansainvälisesti tarkastellen — Suomi selvisi hyvin lähes mahdollisimasta tehtävästä: Valtavien sotakorvausten maksamisesta, sodan tuhojen korjaamisesta sekä rajan taakseen kotinsa menettäneiden uudelleen-

Everstiluutn. Timo Heikkilä puhuu Juupajoen sankarihaudalla.

asuttamisesta, oli karjalaisperheellä kestävämpänä paljon, ennenkuin uusi koti uudella paikkakunnalla tuntui kodilta.

Tänään saamme elää Suomessa hyvissä olosuhteissa.

Monen vanhemman, sota-ajan kokeneen, mieli varmaan kuitenkin usein ja yhä uudestaan palaa synnyinseudulle Karjalaan. Moni on siellä viime aikoina käynytkin.

Sitä Karjalaa, josta aikanaan oli evakkoon lähde, ei enää ole. Se valtio, joka näki välttämättömäksi väkivalloin ottaa Karjalan, ei ole nähnyt tarpeelliseksi korjata sodan vaurioita eikä vaalia niitä arvoja, jotka aikanaan olivat siellä asuneille tärkeitä. En osaa kuvata tunteja, jotka täyttävät ihmismielen hänen kulkiesaan entisen kotinsa raunioilla tai etsiessään läheistensä hautoja — ennen niin kauniilta — nyt hylätyiltä ja heinetyneiltä kirkkomailta.

Karjalasta on kuitenkin muistot ja perinteet. Niitä ei voida ottaa pois. Niiden säilyttäminen ja edelleen jäl-

kipolville siirtäminen on arvokas velvollisuus.

Toivokaamme, että alkanut suotuisa maailmanpoliittinen kehitys toisi rajantakaiselle Karjalalle sen elämän sykkeen ja kehityksen, joka sillä oli. Toivokaamme, että tulevaisuus palauttaisi kunniaansa siellä olevat kirkot, jotka aikanaan olivat hengellisen elämän tyyssijoja ja kirkkomaat, joissa niin monen esivanhemmilla ja läheisillä on viimeinen leposija.

Everstiluutn.
Timo Heikkilä

Putkiliike
P Nuora Ky
37560 KULJU
puh. 676 100

Tervehdyspuhe Sakkola-juhlassa Juupajoella

Arvoisat kutsuvieraat. Hyvä juhlayleisö!

Minulla on mieluinen tehtävä toivottaa teidät kaikki sydämellisesti tervetulleeksi 43:n Sakkola-juhlaan tänne Juupajoelle.

Moni entinen sakkolalainen on viimeksi kuluneen vuoden aikana poistunut joukostamme. Pyydämme, että juhlamme alussa hetken hiljaisuudella muistamme poisnukkuneita.

Nyt vietettävä juhlamme on jo kolmas Juupajoella ja siitä kun viimeksi täällä kokoontuimme on kulunut viisi vuotta. Te, jotka aikaisemmin juhlissa olette täällä mukana olleet, olette varmaan huomanneet muutoksen, joka näissä juhlatiloissamme on tapahtunut. — Tämä kunnan omistama liikuntahalli peruskorjattiin ja laajennettiin vuoden 1989 aikana.

Hallin akustiikka ei vielä ole paras mahdollinen, mutta suunnittelun parantamiseksi on tietääkseni käynnissä ja uskomme uudistetun hallimme entistä paremmin palvelevan paikkakuntamme liikunnan sekä kulttuuritapahtumien tarpeita.

Tätä juhlatiloissamme tapahtunutta muutosta paljon suurempi on kui-

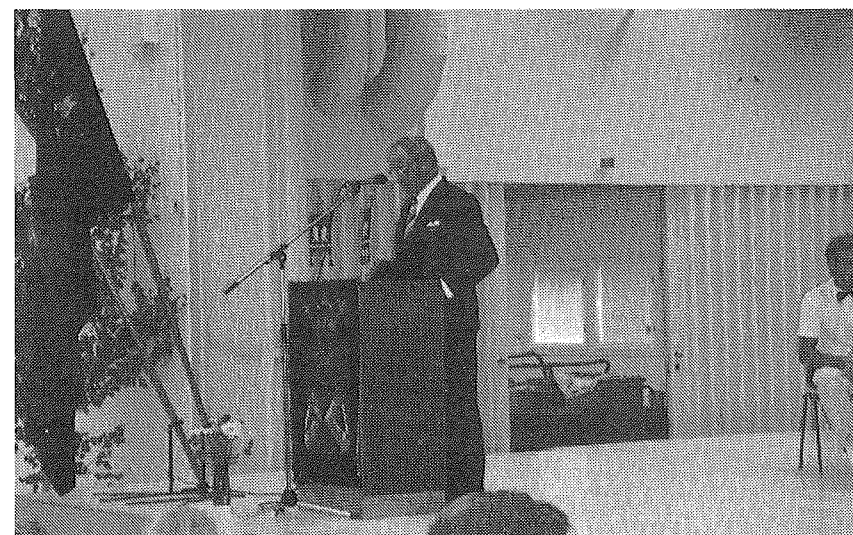
tenkin ollut se ajattelutavan ja ilmapiirin muuttuminen ja vapautuminen, joka Itänaapurissamme sekä koko itäisessä Euroopassa on viimeisen viiden vuoden aikana tapahtunut.

Kuka meistä silloin, viisi vuotta takaperin, rohkeni uskoa, että nuo kaivatut kotiseutumatkot synnyinseudullemme laillisin ja luvallisoin keinoin jo nyt ovat mahdollisia. Muistan silloisten juhliemme juhlapuhujan, Karjalan Liiton puheenjohtaja Johannes Virolaisen sanoneen tehneensä kaikkensa näiden matkojen aikaansaamiseksi, mutta kovin myönteistä tulosta ei silloin saatu.

Nyt on kuitenkin tilanne muuttunut: Matkustuslupia myönnetään, sotilasalueita lukuunottamatta. Perillä matkakohteissa saa liikkua ja kувata jokseenkin vapaasti.

Käynti entisellä kotiseudulla on meille siellä syntyneille ja kasvaneille kuin pyhiinvaellusmatka — unelmien täyttymys pitkän odotuksen jälkeen.

Millaiselta tuo synnyinseutu, meidän täällä olevien kohdalla lähinnä Sakkola, nyt sitten näyttää, minkälaisia tunteita ja ajatuksia se siellä

Tervehdyspuhe Sakkola-juhlassa. Puhumassa Olavi Lopenen.

kävijässä herättää?

Koko luovutetun alueen yleinen maisemien hoitamattomuus ja nykyisen asujamiston rakentamisen tyyli ja taso antavat nykyisestä Sakkolasta melko masentavan kuvan. Tätä vaikutelmaa tosin lieventää hyvin kasvaneet ja tuuheat, joskin hoitamattomat metsät. Sakkolan maisemaa hallitseva koko Saimaan vesistön mahtava laskuväylä Suvanto kauniine hiekkarantoineen on lähes entisenä. — Pientä rehevöitymistä on tosin tapahtunut, mutta ainakin entisessä kotirannassani veden laatu oli hyvä.

Täällä Hämeessä karumpan luontoon ja ilmastoon tottuneena teki vaikutuksen se kasvuston lajirunsaus ja rehevyys joka kotipaikallani tapasin.

Kun katseli kotitalon raunioita ja metsittyneitä peltoja, niin tuntui, että paluuta entiseen ei enää ole. Tuntui kuin olisi ollut tervehdyskäynnillä vanhan ystävän luona, jota vuosikymmeniä ei ole saanut tavata.

On ilahduttavaa, että myös täällä nykyisellä kotipaikallamme syntyneet lapsemme ovat kiinnostuneet juuristaan ja ovat innolla mukana näillä vanhempiensa kotiseutumatkoilla. Tämä antaa uskoa, että tieto karjalaisista sukujuurista ja kulttuuritaustasta säilyy jälkipolville.

Koska täällä on paikalla monia, joille Sakkolan historia lienee tuntematon, niin muutama sana vielä entisen kotikuntamme nimestä.

Nimi Sakkola kalskahtaa varmaan moneen korvaan hieman kolkolta, sillä syntyyhän mielikuva paikasta jossa sakkoja jaellaan tavallista runsaammin. . .

Sakkola-nimellä ei kuitenkaan ole mitään tekemistä sakottamisen kanssa. Jo 1200-luvulta lähtien kotikun-

Sakkola-juhlan tapahtumat

4.8. Juupajoella

Sakkola-juhlan tapahtumat aloitettiin iltakirkolla Juupajoen kirkossa. Kirkkovaltuuston puheenjohtaja Veikko Kopra toivotti juhlavieraat tervetulleeksi. Hän esitteli Juupajoen seurakuntaa, seurakuntatoimintaa ja tunnettua "Mutterikirkkoa." Kirkon lisänimi johtuu kirkon kahdeksankulmaisesta rakenteesta jollaista ei

ole joka pitäjässä. Kirkko on vaatimattomuudessaan sisätiloiltaan valoisa ja avaran tuntuinen. Suorastaan kodikas — tästäkö lie johtunut yleisön humiseva keskustelu jumalanpalveluksen alussa...?

Iltakirkossa puhui rovasti Jalmar Aarnio.

Kaksoissisarukset Taru Iivonen ja

Yleisnäkymä juhlapaikalta.

tamme ja seurakuntamme nimi on ollut Sakkula, mutta kun v. 1735 seurakuntaan tuli ruotsinkielinen kirkkoherra, niin hän alkoi kirjoittaa oman äidinkielenään ääntämistävän mukaisesti Sakkulan "un" "ooksi" ja vähitellen lausuttunakin Sakkolaksi.

(Vielä v. 1916 painetussa virallisessa kartassa on Sakkula.) Nimi Sakkula säilyi kuitenkin kansankielessä vielä pitkään. Muistan, että lapsuudessaani iäkkäät henkilöt käyttivät tätä nimeä aivan yleisesti ja tuota Sakkola muotoa pidettiin jotenkin vierasperäisenä ja herraskaisenakin.

Sakkola-nimestä on esitetty monia teorioita, mutta nimen alkuperästä ei kenelläkään liene varmuutta?

Meidän, joiden syntymäpaikaksi

merkittiin Sakkola, lukumäärämme vähenee vuosi vuodelta, eikä meitä täällä Juupajoella ole enää kuin yhden käden sormilla laskettava määrä. Omat voimamme ovat näin ollen riittämättömät näiden juhlien järjestämiseen. Hyvien ystävien ja entisten naapurikuntalaistemme, valkjärveläisten, sekä koko Juupajoen Karjala-seuran suuremmoisella avulla ja paikkakuntalaisten myötävaikutuksella olemme tehneet parhaamme juhlan onnistumiseksi. On ilahduttavaa, että näin runsaslukuisesti olette vieraaksemme saapuneet. Toivon, että täällä viihdytte ja teille kaikille jäisi miellyttävä muisto yhdessäolotamme ja käynnistämme Juupajoella. Vielä kerran: Tervetuloa!

Olavi Loponen

Satu Kaakkolahti lauloivat yhdessä ja lisäksi Taru vielä yksin. Uruissa oli Juupajoen kanttori Raimo Soikka. Yleisöä noin 150 henkeä.

MUISTOJEN ILTA "SUOMELASSA"

Iltatilaisuuden aloitti yhtye "Neliveto" reippaalla alkumusiikilla. Tervehdyssanoissaan Aimo Virkki mainitsi, että ei ole vaikeasti arvattavissa mikä on tämän tilaisuuden suosituin keskustelun aihe. Tähän saakka on muistojen illoissa muisteltu menneitä aikoja, niin nyt melko varmasti pääaiheena on kotiseutumatkot, nykynäkymät kylissä entisillä kotipiitäjillä, vaikutelmat ja kokemukset näiltä matkoilta. Laulua harrastavista juupajokelaisista naisista koottu viihdekuoro lauloi opettaja Tapio Ojalan johdolla. Juupajoen pelimannit säesivät.

Seuraavana oli vuorossa luentaa. Marjut Loponen-Kivioja esitti valloittavasti ja yleisönsä ottaen kannakselaiskirjailija Unto Seppäsen Myllytarinoita-kokoelmasta tarinan: Tyttären kehujauset.

Viisihenkinen Juupajoen Pelimanniyhtye soitteli vetäjänsä Tuomas Valkeajoen johdolla valsseja ja muuta tyyliin ja tilaisuuteen sopivaa. Entinen Sakkolan vilakkalainen Heimo Viskari kertoili ja näytti diakuvia heinäkuun alussa tekemältään kotiseutumatkalta.

Seurasi väliaika, jonka alusta lähtien tilaisuuden loppuun saakka oli seuratalon kokoushuoneessa olevassa monitoorista seurattavissa Matti Pärssisen kuvaama videokasetti kotiseutumatkalta.

Salissa jatkui yhtye "Nelivedon" tahdittamana tanssi, joka jatkui puolen yön tuntumaan saakka. Yleisöä oli runsaasti. Tilaisuuden juonsi Olavi Loponen.

JUHLAJUMALANPALVELUS JUUPAJOEN KIRKOSSA

Jumalanpalveluksessa saarnasi Oriveden kirkkoherra, lääninrovasti Ilmari Mustonen (syntyjään Sortavalan maalaiskunnasta). Uruissa Juupajoen kanttori Raimo Soikka. Jumalanpalveluksessa avusti Juupajoen kirkkokuoro. Kolehti kannettiin Juupajoen Karjala-seuran hengellisen työn tukemiseksi.

Juupajoen kirkkokuoro esiintyy.

SANKARIHAUDALLA PUHUI EVERSTILUUTN. TIMO HEIKKILÄ

Hänen sotilaallinen ja sisältörikas puheensa on sanasta sanaan Suvannon Seudun tässä numerossa. Laulettiin virsi 574: 1—6.

Kukkalaitteen sankarihaudalle lasivat Marjatta ja Olavi Loponen ja Karjalaan jääneiden vainajien muistokivelle Aune ja Matti Pärssinen.

Suomen lippua kantoi Urho Iivonen ja airueina kaksoissisarukset Taru Iivonen ja Satu Kaakkomäki os. Iivonen.

Karjala-seuran lippua kantoi Veikko Kopra ja airueina kaksossisarukset Merja Santaniemi ja Irja Lindqvist os. Loposet.

"Karjalan Satakieli" Taru Iivonen esiintyi Sakkola-juhlien tilaisuuksissa.

Heli Lahti tulkitsi A. Aavan tuotantoa herkästi ja kuulijaa koskettavasti.

PÄIVÄJUHLA KORKEAKOSKEN LIIKUNTAHALLISSA

"Muistoja Pohjolasta" -marssilla aloitti Juupajoen Maamiesseuran soittokunta päiväjuhlan. Soittokunta johti dir can Raimo Soikka.

Olavi Loposen tervehdyspuhe on tässä numerossa. Taru Iivonen lauloi Raimo Soikan säestyksellä. 11-vuotias Heidi Loponen soitti pianoa. Heli Lahti lauloi. Juupajoen kirkkokuoro esiintyi dir can Raimo Soikan johdolla. Juhlapuheen piti Karjalaliiton puheenjohtaja R a u n o Meriö. Juhlapuhe käsitteli useita aiheita. Sakkolan lahjoitusmaa-ajoista entisen kotikaupunkinsa Käkisalmen vaiheisiin ja Karjalan Kannaksen nykyiseen väestöön ja sen elämään saakka.

Yleisö, etenkin nuorempi polvi, ei varauksettomasti ollut samaa mieltä juhlapuhujan kanssa! Juupajoen kirkkokuoro ja soittokunta esiintyivät yhteisesityksessä.

Juhlaan toivat tervehdyksen Juupajoen kunta ja seurakunta, Kirvesmäki-kerho ja Sakkola-seura. Sampa Viskarilta oli kirjallinen tervehdys. Suvanto-säätiön kiitokset esitti hallituksen puheenjohtaja Yrjö Raaska ja juhlapuhujalle ja dir can Raimo Soikalle ojennettiin kiitokseksi Sakkola-viiri. Pentti Pärssisen päätösnat ovat kokonaisuudessaan Sakkolajuhlan selostuksen lopussa. Juhla päättyi Maamme -lauluun.

Sakkola-juhlan päätössanat 5. 8. 1990

Hyvät juhlavieraat!

Olemme saaneet olla eilen ja tänään yhdessä muistelemassa, kertomassa toisillemme ilomme ja surumme — kaikkea mahdollista, mitä olemme saaneet kohdata sekä nähdä sitten edellisten Sakkola-juhlien.

Mahdollisesti oma terveytemme ja hyvinvointimme on paljolti toisenlainen. Ei olekaan enää tuttu ääni puhumassa, tai hersyvä nauru nauramassa, kuin mihin olemme tottuneet, vaan avuksi on tarvittu mm. puhekyvyn menettäneelle tekniikkaa, joka on kylmä ja kaiuttava ääni — suo kuitenkin käyttäjälleen mahdollisuuden itsensä ja ajatustensa ilmaisuun. — Kun ihmistä kohtaa sairaus ei silloin ilolle useinkaan löydy sijaa. — Toisaalta jokainen päivä jonka elämme, voi olla myös ilon antaja, kun osamme löytää sen.

Ystävät!

Juhlapäivien valmistelua aloittaessamme kevät talvella — tuli jälleen yhtenä hyvin keskeiseksi keskustelun aiheeksi muunmuassa, yleensä näiden juhlien tarpeellisuus ja osanotto juhlille. Onhan keskuudessamme jo huomattava määrä poisnukkuneita — kuinka nuorempi polvi tuntee omakseen nämä kotiseutujuhlat vuosittain? Näissä keskusteluissa tuli esille myös ajatus: Olemmeko aloittamassa kansamme historiassa uutta aikakautta? Itäisen naapurimme

Juhlapuhuja, Karjalan Liiton puheenjohtaja Rauno Meriö.

perestroikan myötä olemme voineet matkustaa suhteellisen vapaasti entiselle kotiseudullemme — kuinka käyntimme ja näky silmiemme edessä on ollut vaikuttamassa päätökseemme juhlille lähtöön? Kuinka tämä tulee vaikuttamaan jatkossa tulevina vuosina?

Edellä mainittuihin kysymyksiin tänään voi allekirjoittanut mielihyvää tuntien vastata: Näitä juhlia on tarvittu yli neljäkymmenen vuoden ajan ja tarvitaan edelleen. Niitä tarvitaan henkisen hyvinvointimme vuotuisen lataukseen — koska heimomme erikoispiirteisiin ei kuulu sulkeu-

tuneisuus, vaan avoimuus, välittömyys ja iloisuus, jossa ilon ja surun kyyneleet kulkevat käsikädessä. Nämä tarvitsevat myös hoitoa. — Toivon mukaan sitä hoitoa on ammennettu myös näitten juhlapäivien aikana.

Meillä on ollut todella paljon kerrottavaa ja näytettävää toisillemme. Jälleen näkemisen ilo on ollut liikuttavaa nähdä. Ei ole tarvinnut arvailaa, eikä kysellä mistä on keskusteltu ja mitä on katseltu, näiden kahden päivän aikana...

Rohkenen sanoa, me lähes tiedämme — lapsuskotiseudusta, Sakko-

lasta!

On kerrottu mahdollisesti ne yksityiskohdat, joiden perusteella on tunnistettu ja löydetty oikea kohde? Vaatimaton, mutta silti rakas lapsuuden koti, joka piirtyi muistona silmiemme eteen. — Mahdollisesti muistojen pihalla oli vastaanottamassa omaisiamme, tahi nuoruudenystäviamme. . . ?

On kerrottu yksityiskohtaisesti mukana olleille lapsillemme ja nuorillemme tietoa, joka toivon mukaan siirtyy heidän kauttaan veren perintönä tuleville polville ja heidän jälkeläisilleen.

Rakkaat juhlavieraat!

Olemme nyt päättämässä näitä juhlapäiviä ja kotimatka edessä. On tapana tehdä yhteenveto — miltä osin juhla on täyttänyt toiveemme?

Tämän yhteenvedon jättäisin Teidän tehtäväksi. Voitte kotimatalla, myös kotona, kertaila yksityiskohdittain tapahtumia ja kertoa poissa olleille yhteenvetonne yksilöinä. Me järjestelyvastuussa olevat toivomme, että mahdolliset virheemme ja puutteemme annettaisiin meille anteeksi. Että ”Teille olisi jäänyt oikein hyvä maku suuhun”, niinkuin on tapana sanoa.

Juhlatoimikunnan puolesta pyydän kiittää Teitä jokaista yksilöinä ja yhdessä mukana olostanne. Unohtamatta ohjelmansuorittajia johtaji-

neen, emäntiämme ja toimihenkilöitämme mittavasta ja vastuuta tuntevasta työmäärästä. Juupajoen kuntaa, seurakuntaa, sekä Suvanto-säätiötä osoittamastanne luottamuksesta. Samoin julkisen sanan edustajille, joiden myötävaikutuksella olemme saaneet tehdä tunnetuksi juhlapäivämme.

Päätteeksi kerron Teille tarinan sodanaikaisesta tapahtumasta:

Tämä tapahtui Elisenvaaran asemalla, siihen aikaan junaan pääsyyn tarvittiin jonotusta, joskus jonot saattoivat olla hyvinkin pitkiä. Jär-

jestystä oli valvomassa sotapoliisi, ilmeisesti jostain Sisä-Suomesta.

Hän järjestysmiehenä huomasi, ettei kaikki olleet ojennuksessa, vaan jonossa oli häiriköitä. Poliisi huomautti miehelle juopumuksesta. — Oli luonnollista, että mies puolustautui. Näin väittely puolin ja toisin koveni ja miehen oli jo aihetta todistaa ja perustella raittiuttaan, jolloin hän tokaisi: ”Kuule sie poliisi! En uo juovuksis! Mie uon karjalaine!”

Kiitos! Hyvää kotimatkaa!

Pentti Pärssinen

Lopuksi laulettiin yhteislauluna Maamme-laulu, ja pitäjäjuhlamme oli päätynyt.

Paimeneksi aivan valtakunnan rajalle

Talvi oli pakerrettu koulussa kirjojen parissa. Olin täyttänyt jo 11 vuotta ja kesällä koulun päättyessä elämäni oli tulossa suuri muutos: Isäni oli luvannut erälle Tapparin kylän isännälle, että minä joutaisin kesäksi isännän taloon paimeneksi. Tässä olikin sitten asiaa purtavaksi, koska en tuntenut sen paremmin taloa kuin isäntääkään. Minulla oli vain hämärä käsitys siitä, että Tapparin kylä on aivan Venäjän rajalla.

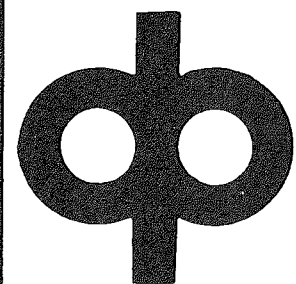
Äitini olisi kyllä mielellään pitänyt minut kotona, vaikka toimeentulo olikin niukkaa — elettiin juuri niinä vuosina sitä kuuluisaa pula-aikaa — eikä työtä tahtonut saada mistään, vaikka isänikin kuinka yritti. . .

Tästä syystä päätimme, aikamme keskusteltuaamme, että minä menen kesäksi paimeneksi. Saisinhan sieltä ruokani kesän aikanan ja poislähtiesäni syksyllä minulle laitettaisiin saappaat ja päällysvaatekerta, näin

oli sovittu.

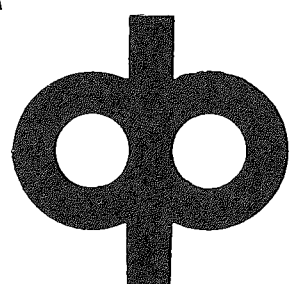
Viimeiset viikot koulussa olivat jo melkein paimenessa käyntiä. Joka iltana nukkumaan mennessä ajattelin, kuinka monta yötä saisin vielä viettää omassa sängyssä. Ajattelin kaikenlaista mitä lapsi voi ajatella. . .

Talossa oli kuulemma 7 lehmää ja pieni karja siihen lisäksi. Isäntä oli selittänyt, että minun tehtäviini kuului ainoastaan karjan paimentaminen laitumella.

**TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI**

**Lempäälän-Viialan
Osuuspankki**

Laitumet sijaitsivat aivan Venäjän rajalla niin, että rajaojaa ei saisi ylittää, ei lehmä eikä paimen! Siinä täytyikin olla tarkkana.

En tiedä, ovatko kaikki pikkupojat niin kotiseurakkaita kuin minä. Kotini, vaikka oli pieni ja köyhä, tuntui yhä vain paremmalta mitä lähemmäksi se päivä tuli, jona piti lähteä. Ajattelin jo vakavasti mielessäni karata kotoani sinä päivänä, joksi lähtö oli sovittu. — Olin varannut jo leipääkin varastoon niin, että ainakin viikonpäivät tulisin sillä toimeen. — Mutta rohkeus petti. En uskaltanut lähteä, vaikka piilopaikkakin oli jo valmiiksi katsottu.

Saisinhan syksyllä uudet saappaat ja puvun, joilla seuraavana talvena saisin käydä koulua. Rohkaisin luontoni ja niin olin kuin toinen poika isännän ajaessa pihaan minua hakemaan. Oudolta vähän tuntui.

Isäntä oli aivan erilainen, kuin miksi olin hänet mielessäni kuvitellut. Hän ei ollutkaan lihavahko, isokokoinen, vaaleaverinen ja muhoileva isäntämies. Hän olikin pienenpuoleinen, tumma, vähän tihrusilmäinen, melkein alituisesti tupakkaa imevä, vanhaa mustaa huopahattua päässään pitävä, pahansisuisen näköinen ukkeli! Tosin viimeksimainittu päätelmäni osoittautui paikkansa pitämättömäksi. Todellisuudessa hän oli ainakin minua kohtaan hyvä ja oikeudenmukainen isäntä. Hänen nimensä oli Aleksander Hämäläinen.

Kylän pikkupojat olivat saaneet tietää, että lähtisin kesäksi vallon toiseen päähän pitäjää. Se oli harmi, mutta ei siinä jahkailu enää auttanut, sillä isäntä jo ryhtyi kokoilemaan heinätukkoa hevosen edestä takaisin kärryihin ja edessä oli itkua vailla lähtö.

Jaksoin kuitenkin kovalla yrittämällä pidättää itkuni, vaikka äiti siinä vähän vesittelikin. — Hän pelkäsi, että minä paimenessa eksyisin Venäjän puolelle ja häipyisin sen sileän tien! Lähtiessä hän vielä varoitteli minua kaikista maailman vaaroista, tupakanpoltosta, varastamisesta ym.

— Muista olla nöyrä ja kuuliainen talonväelle, ne olivat hänen viimeiset sanansa, jotka vielä kuulin, kun hevonen jo oli liikkeellä. Näin alkoi ensimmäinen työmatkani.

Hevonen oli jo vähän vanha ja matkaa kertyi edestakaisin yli 40 km. Vanhalle hevoselle se oli päivän urakaksi melko taival. Isäntä kertoi kyllä kotona olevan nuoremman hevosen, jolla kyllä voisin ratsastaa hevosia hakaan vietäessä.

Sitä hän ei kertonut, että miksei tullut minua hakemaan sillä nuoremmalla hevosella. Sekin asia minulle kyllä selvisi aikanaan.

Talossa oli naimaikäinen tyttö, jopa hyvin kauniskin ja tyttö oli ”pihkassa” naapurin poikaan, vielä rikkaan talon! Metsäpirtin kirkolla oli samana päivänä jokin pitäjäjuhla ja tytön piti välttämättä päästä juhlimaan sulhonsa kanssa! Nuorempi hevonen valjastettiin parhaiten kiesien eteen ja tytär pantiin heilansa kanssa juhliimaan parhaaseen sävyyn. Tämän oli talonemäntä määrännyt!

Isännällä oli koko päivä aikaa hakea paimenpoikaa vanhalla kopukalla ja tavallisilla työrattailla, heinää vain vähän alle ettei olisi liian kovat istua.

Tällaisella ajopelillä me isännän kanssa körötelimme. Ensin tulimme Taipaleen lautalle, jossa pojat heittelivät kiviä, että kuka saa lentämään kauemmaksi. Pojat, jotka kaikki hyvin tunsin, ihmettelivät, että mihin minä oikein olen menossa näin erikoisella kyydillä?

Kuullessaan matkan tarkoituksen he sanoivat, ettei heille niin paljoa maksettaisikaan, että lähtisivät ihmisten lehmien perästä juoksemaan! Oletko tullut hulluksi? — Olinpa hullu tai en, niin matkaa jatkettiin lossista päästyämme.

Isäntä selitti, että hevonen voi pistää jopa juoksuksi kun lähemmäksi kotia päästään.

Tulimme Jaaman kylään. Siinä tien varressa asui tätini Mikko Kitusen emäntänä. Hänkin oli kuullut,

että tulisin naapurikylään paimeneksi. Hän vuorostaan valisti minua, kuinka viisaasti olen tehnyt, kun tänne tulen. . . . Saisin koko kesän leipäni talosta ja sitten syksyllä palattuaani vaatteet ja kengät. ”Et sinä kotoasi niitä mistään saisi”, hän sanoi ja kehoitti minua kovasti ahkeroimaan. Hänen mielestään vanhempani olisivat jo aikaisemmin voineet lähettää minut jonnekin paimenpojaksi!

Loppumatka, noin 8 km meni nopeasti. Perille tullessamme oli jo melkein ilta. Olimme viiptyneet tädilläni runsaan tunnin, kun hevosta piti syöttää.

Täytyy sanoa, että tuntui vähän oudolta astuessani vieraan kynnyksen yli. En oikein tiennyt mihin katsoa.

Keittiön nurkassa oli sänky, missä makasi hyvin huonon näköinen vanha nainen. Hän oli isännän äiti. Reumatismien runtelema, ettei omin voimin päässyt liikkumaan. Linjamenttia hän käytti niin runsaasti, että koko talo haisi sille.

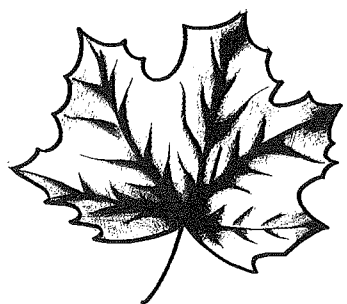
Perheeseen kuului lisäksi nuorempi tytär ja isännän veli vaimoineen. Heillä ei ollut lapsia.

Pelotti kun ensimmäisen yön nuokin ulkorakennuksessa eli vanhassa tuvassa, jossa ei ollut minkäänlaista lukkoa tai salpaa. Korkean kynnyksen yli vain sai kiivetä. Lisäksi olin kuullut vanhoissa rakennuksissa kummittelevan.

Lattialla oli patjapussi, jossa yritelin nukkua. Kaikki mitä ulkoa kuului tuntui oudolta. Lähestyvät askeleet suorastaan kauhistuttivat.

jatkuu

Kalervo Paukku

Syysajatuksia

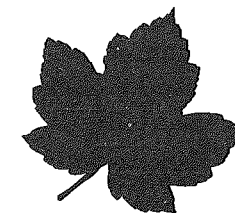
*Ikkunaan
kurkottuvat
kultapallot,
syksyn kukat.
Teitä katson,
rakastan.*

*Elämäni
kuvastavat
kultapallot,
syksyn kukat.*

*Lakastuivat
Kesän kukat,
Valkoruusut
kuivettuivat.
— Muiston tuoksu
mukaan jäi.*

*Ehkä syksyn
kukka kantaa
mitä kesä
ei voi antaa:
kypsyn, aidon
kauneuden?*

Elsa Tuokko

KUOLLEITA

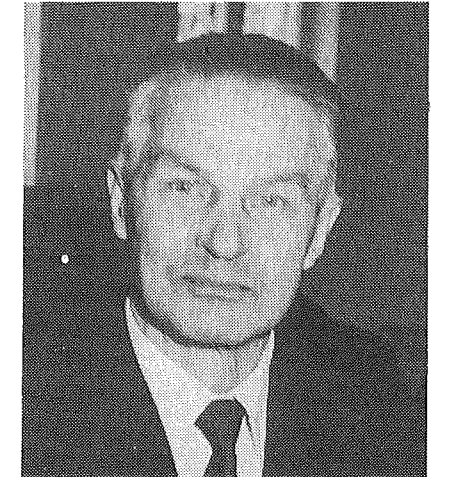
Loviisa Systä o.s. Karvanen syntyi 11. 10. 1902 Sakkolassa, kuoli 26. 7. 1990 Punkalaitumella. Entinen kotikylä Sakkolan Ojaniemi.

Väinö Virolainen syntyi 19. 5. 1913, kuoli 28. 8. 1990 Piconlinnassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjärvi ja viimeinen kotipaikka Nokian Joenpohja.

Reino Rikhard Viskari syntyi 26. 5. 1921 Sakkolassa, kuoli 9. 8. 1990 Orivedellä. Entinen kotipaikka Sakkolan Lohijoki.

Pentti Aatos Grön syntyi 19. 11. 1923 Vuoksella, kuoli 16. 8. 1990 Pirkanmaan Hoitokodissa Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi. Siunattu Lempäälän kirkossa 1. 9. 1990.

Ilkka Tuomas Kuisma syntyi 21. 12. 1930 Sakkolan Luprassa, kuoli 10. 8. 1990 Valkeakoskella.

Maanviljelijä Toivo Tenkanen syntyi 18. 3. 1919 Sakkolan Riiskassa, kuoli sairauskohtauksen muramana 21. 7. 1990 Punkalaitumella.

Lapsuutensa Toivo Tenkanen vietti kotonaan Sakkolan Riiskassa. Sotien myötä hän joutui evakkotaipaaleelle, joka päättyi Punkalaitumen Koskioisiin.

Toivo Tenkanen muistetaan karjalaisen kulttuurin vaalijana. Hänellä oli uusilla asuinsijoillaan kunnia-asianaan pitää yllä ja siirtää tuleville polville sitä kulttuuria, jossa hän oli syntynyt ja kasvanut. Hän oli innolla mukana karjalaisten järjestötoiminnassa, toimien mm. Punkalaitumen Karjalaiset ry:n vpj:nä vuosina 1976–84 ja hallituksen jäsenenä vuodesta 1976 aina kuolemaansa saakka. Kun Punkalaitumen kotiseutumuseolla järjestettiin kymmenkunta vuotta sitten karjalaisen kulttuurin viikko, oli Tenkanen panos merkittävä hankkeen toteutuksessa. Takvuosien harrastuksen tuloksena on Punkalaitumen pääkirjastoon aikaansaatu karjalaisen kirjallisuuden hylly, jonka muodostamisessa Toivo Tenkanen oli avainhahmo. Hänen harrastuksensa kohteena oli myös oman sukunsa säilyneiden paperien tutkiminen ja järjestäminen ja tässä työssä hahmottui paljolti kuva koko Riiskan kylästä ja sen elämästä.

Toivo Tenkanen siunattiin Punkalaitumen kirkossa 4. 8. 1990. Siunauksen jälkeen muistotilaisuus seurakuntatalossa.

SAKKOLAN KK NUORISOSEURAN JA SAKKOLAN SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKERHON YHTEISTÄ PIKKUJOULUA

vietetään Tampereella UKK-instituutissa lauant. 24. 11. 1990. Tilaisuus aloitetaan klo 13 pikkujoululounaalla, joka tarjotaan sopuhintaan. Muun pikkujouluohjelman (mm. joulupukki) lisäksi katselemme video- ja filmikuvia kesällä tehdyistä Sakkolan matkoista. Toivottavasti tuot myös valokuvasi katseltavaksi.

Tervetuloa nuoret ja vanhat!

Sakkolan kk Ns. Sakkolan Sotainvalidi- ja Veteraanikerho

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

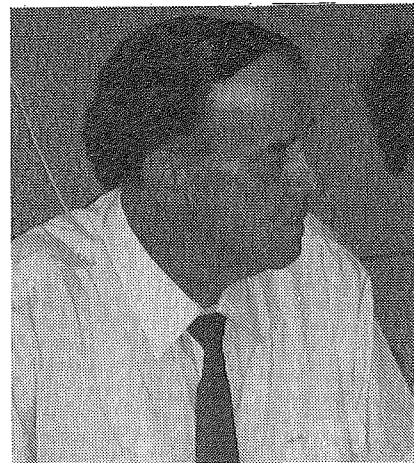

95 VUOTTA täytti 13. 7. 1990 leskirouva Selma Havia o.s. Kugren Nokian vanhainkodissa. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

90 VUOTTA täytti 23. 2. 1990 Maria Karvanen o.s. Flodmark Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi ja kotipaikka oli vuosikymmenet Vesilahdessa.

85 VUOTTA täytti 1. 9. 1990 Rauha Virkki o.s. Käppi Kouvolassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä ja viimeinen kotipaikka Karjalassa Räisälän Myllypelto.

85 VUOTTA täyttää 18. 11. 1990 Johannes Kurikka Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä ja viimeinen kotipaikka Sakkolassa oli Luprikkala.

75 VUOTTA täytti 19. 8. 1990 Erkki Kuparinen Vesilahden Kirkonkylässä. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

75 VUOTTA täytti 24. 8. 1990 Väinö Hallikainen Lempäälässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

75 VUOTTA täytti 16. 10. 1990 Sirkka Jyräs o.s. Anttonen Espoossa. Hän on syntynyt Raudussa ja kotikylä Sakkolassa oli Hovinkylä.

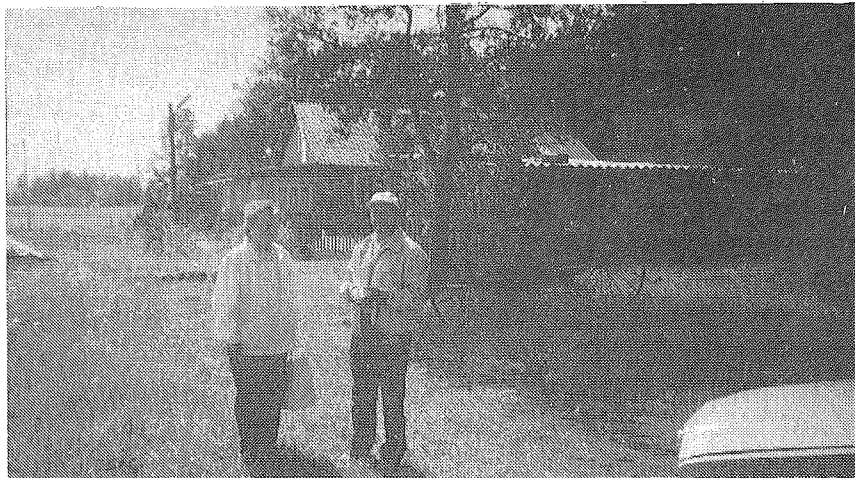
70 VUOTTA täytti 1. 4. 1990 Erkki Nuora ja 70 vuotta täytti 14. 8. vaimonsa Lahja Ilona Nuora o.s. Kallinen Lappeenrannassa. Erkin entinen kotipaikka oli Sakkolan Haitermaa ja Lahjan entinen kotipaikka Sakkolan Kelja. Valokuvassa he ovat 29. 5. Sakkolan Haitermaassa entisellä kotipihallaan.

70 VUOTTA täytti 17. 8. 1990 Eino Savinen Valkeakoskella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 13. 9. 1990 Tyne Maria Kempe o.s. Naskali Kirkkonummella. Entinen kotipaikka Sakkolan Lapinlahti.

60 VUOTTA täytti 8. 7. 1990 Seni Sinikka Hell o.s. Naskali Sakkolan Hovinkylästä. Nykyinen kotipaikka on Lohja.

Lahja ja Erkki Nuora kotipaikallaan Sakkolan Haitermaassa.

SAKKOLALAIS- SYNTYINEN ÄITI JA TYTÄR CANADASSA

Kuvassa Kirsikka Schmal-fuss os Pelkinen ja tyttärensä Tanya ja hän on päässyt ylioppilaaksi Ranskan kielisessä oppikoulussa Torontossa.

(Kuva on otettu 7 vuotta sitten, jolloin hän oli vasta 12-vuotias.)

Kirsikka ja hänen vanhempansa Klaudia ja Lauri Pelkinen ovat siirtyneet Canadaan Sakkolan Kiviniemestä.

60 VUOTTA täytti 16. 7. 1990 Eero Etuaho Kangasalla. Entinen kotikylä Sakkolan Haparainen.

60 VUOTTA täytti 14. 9. 1990 Hugo Johannes Pitkänen Pirkkalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Luprikkala.

50 VUOTTA täytti 10. 7. 1990 Kaija Tuulikki Korpisaari o.s. Vulli Viialassa. Entinen kotikylä Sakkolan Röykkylä.

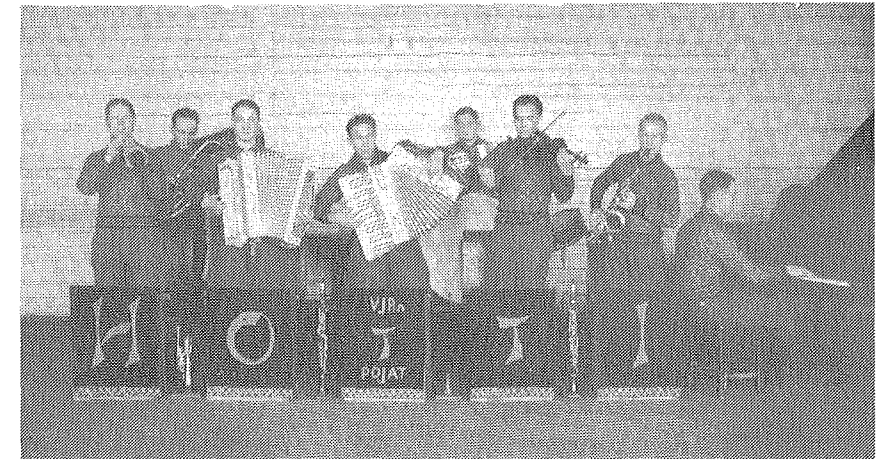
Oon soittoniekka huoleton...

Armeijan hyvässä opetuksessa nuorten soitto-oppilaitten taidot kehittyivät nopeasti. Vakituksena instrumenttina soitin Es- ja B-kornetta. Myös harmonikka alkoi kiinnostamaan.

Ensimmäisen hanurin kävin lanconi Eino Mälkösen kera ostamassa Räisälän puolelta eräästä mökistä. Se oli italialainen Coperativa ja niinsanottu "tasakahva". Harjoittelun jälkeen alkoi näppäinten takaa löytyä senaikaisia säveliä. Partakin alkoi orastamaan ja ylennyksiä tippumaan. 23. 6. -34 minut nimitettiin korpraaliksi ja 25. 8. -34 alikersantiksi. Asevelvollisuus vakinaisessa väessä päättyi 17. 11. -34. Siviiliin päästyäni kävimme Hinkkasen Tuuren kanssa soitelemassa ympäri Sakkolaa ja muuallakin.

Sitten palasin jälleen soitto-kuntaan, koska muita työpaikkoja ei ollut auki. Pääsin korpraalin vakanssille. Olli Palomäki oli tuolloin kapellimestarina. Hän asui vastapäätä pääporttia olevassa rakennuksessa. Samassa rakennuksessa sijaitisi myös Römilän Pullapuoti.

Kovin pitkään ei Palomäki toiminut kapellimestarina, vaan hän lähti Etelä-Amerikkaan, Rio de Janeiroon.

Hottipojat v. 1937, vasemmalta: Eino Kuparinen, Olavi Huuska, Onni Laihanen, Viljo Kuparinen, Kauko Romppanen, Mauno Jokisaari. Takana: Yrjö Immonen ja Onni Adolfsen.

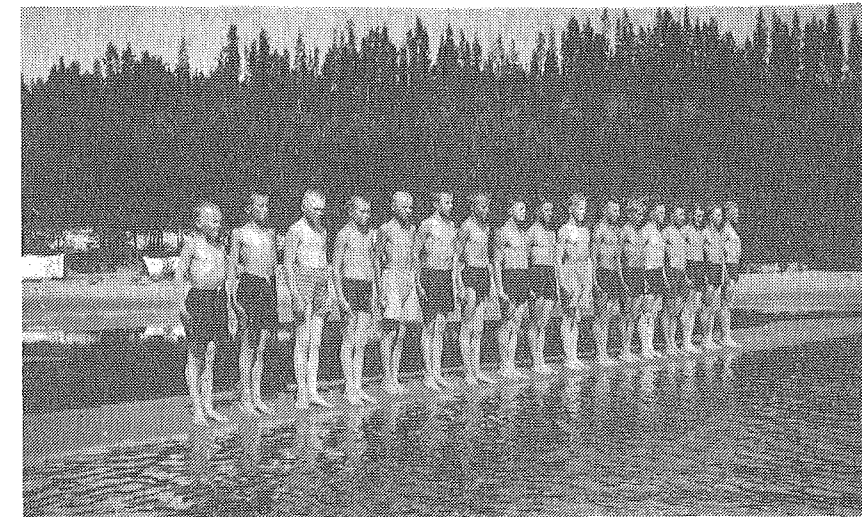
1935 pälkähti jonkun päähän, että perustaisimme oikein tanssimusiikki-orkesterin. Taitojahan meillä riitti yllinkyllin. Nimikysymyksen ratkesi: "Hottipojat", Hot Boys, Kuumat Pojat. Hottipojissa soittivat seuraavat henkilöt: Onni Laihanen klarinetti, saksofoni ja hanuri, Kauko Romppanen klarinetti ja saksofoni, Eino Kuparinen trumpetti, Olavi Huuska trumpetti ja hanuri, Viljo Kuparinen viulu ja pasuuna, Mauno Jokisaari piano, Yrjö Immonen ksylofoni ja rummut, Onni Adolfsen pianoharmonikka. Laulusolistina toi-

mi Varma Kosto Turunen, myös huilu ja trumpetti.

Jokainen soittaja hallitsi vähintään kaksi instrumenttia. Lisäksi kaikilla oli erittäin vahva nuotinlukutaito. Orkesterimme oli miesluvultaan varsin suuri. Tuohon aikaan vain D-alapé ja Amarillo lienevät olleet kokoonpanoltaan suurempia. Moni varmaan ihmettelee laulusolistimme etunimiä: Varma Kosto. Hänen syntymänsä ajoittuu vapaussodan jälkeiseen aikaan... Hottipojat esiintyi Valkjärvellä, Perkjärvellä, Noitermaassa, Kyrrölässä ja lukuisissa muissa paikoissa.

Menimme kerran esiintymään Noitermaalle. Oli kova pakkanen ja hevosella kun matkattiin, niin kylmä siinä körötellessä tuli. Kun sitten saavuimme paikkakunnan apteekin kohdalle, niin tuumattiin, josko sieltä mahdollisesti järjestyisi jotenkin sisuskaluille lämmikettä.

Yksi meistä lähti tälle toivoretkelle. Viipyi tovin. Palasi takaisin, eikä hampaat enää miehellä kylmästä kalisseet... Arvasimme apteekkarin olleen musiikin ystävän, sillä oli antanut kaverille litran ehtaa pirtua! Ja hammasten kalinat loppuivat koht'siltään jokaiselta!

Soittokunta viettää vapaapäivää Vuoksen rantahiekalla.

Korjaus no 6:n

”Ja tanssiin rientäisin vieläkin, Tatin riihen jos tuntisin tuoksun.”

Kyseinen SAIMA ÄIKÄÄN runo alkaa: ”Sinulle Suvannon Seutu runonni teen, joka alkavi tästä miettehestä. . .” Ja runo päättyy: ”Miettehet täällä mä kertailen ja tanssiin lähtisin vieläkin, Tatin riihen kun tuntisin tuoksun. . .” Runo ei siis ole Elsa Tuokon, vaan serkkunsa Saima Äikään.”

Näin on kirjoittaja ja teksti saatu korjatuksi kohdalleen?

Uusia ylioppilaita

Viialan lukio:

Pekka Juhani Korpisaari. Vanhemmat Kaija ja Matti Korpisaari. Äidin entinen kotikylä oli Sakkolan Röykkylä.

Laihasen Onnille kiihahti kaikkein eniten pirtu tukkaan. Alkuillasta ei tahtonut soitosta tulla mitään, mutta taito palasi hiljalleen kun huurut päästä haihtuivat.

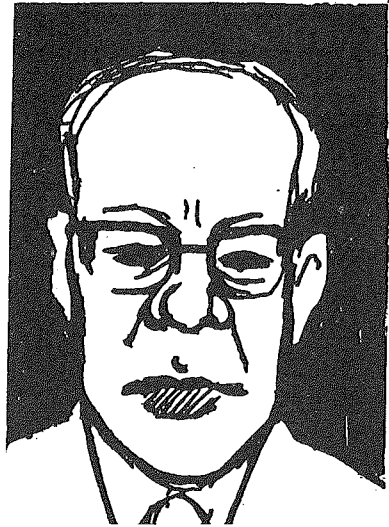
Sattui vielä alkuillasta kun Onni oli vielä ”pyörreissä”, että hänelle tuli ”pikkuhätä” ja lirautti sattumalta minun hattuuni! Moitin tuosta teosta ja vähän läpsäytin poskelle. Kaveruuttamme tämä tapahtua ei haitannut. . .

Soittokunta joutui kesäisin viettämään myös leirielämää. Olimme 1936 Perkjärvellä. Kapellimestarina toimi silloin Martti Parantainen. Vuonna 1937 kävimme Kuhmossa, jossa meitä oli vastassa Olli Remes, myöhemmin Mannerheim-ristin ritari.

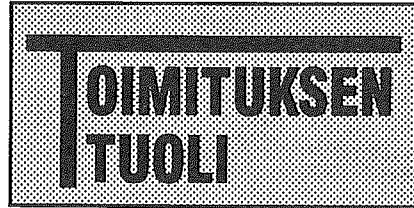
Vääpeli Eino Kuparinen lähti 1938 Sibeliuksen Akatemiaan sotilaskapellimestari linjalle ja valmistui siellä kapellimestariksi.

Rauhan päivät alkoivat uhkaavasti vähetä ja sodan mustat pilvet nousi jälleen, kuten usein ennenkin historian aikana Karjalan ja koko Isänmaan ylle. — Jatkuu

Olavi Huuska

Tuskin on enää yhtään entistä Sakkolan kylää jossa ei olisi sakkolalaisia käynyt turistina. Minun sielussani myös vuoroin piirttyy entinen kotimaisema ja nykyinen avara maisema. Autiona näkyntä syntymäpaikkaani katsoin vain 100 metrin päästä, ei ollut aikaa tutustumiseen lähemmin, mutta muistiini jäi ikuisesti meidän pellon takana kuin kullattuina kasvavat männyt, jotka olivat jo 1930-luvulla kookkaita tukkirunkoja sekä oikein syvemmillä mielessäni kuin muut metsämme puut. Mieleni paloi, että ylittääkö enää käteni runkojen ympäri, mutta en käynyt puita halaamas-

sa, vaikka kahoja tunsinkin. Samoin lienee jokaisen kotipihoillaan käyneen kohdalla, että kaipausta on jäänyt niihin seutuihin.

Entisillä kotipihoilla on kuljetta-va varoen, sillä on ollut tapauksia kotikaivuun suistumisista, koska pihalla on jo pensastunut ja maa peitteinen.

Tässä numerossa on etutila Sakkola-juhlien aineistosta ja muu osa täyttyy näistä tulleista kotiseudun kuvauksista. Kaikki kirjoitukset tulevat sivuille kunhan ehtivät, en suorita mitään valikointia.

Onhan hyvä asia, että joulunumeroonkin on jo aineistoa.

Nykyinen Postiliikelaitos pistää pyörimään sellaisen karusellin, että ihmeessä ollaan ja siksi vuoden vaihtuessa tapahtuu huomattavia järjestelyjä myös Suvannon Seudun kohdalla. Millaiset on muutokset, siitä ei vielä tällä hetkellä ole käytävissä varmaa tietoa.

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE

Puhelin 931-654 411

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

**SAKKOLAN KIRKONKYLÄN
NUORISOSEURA R.Y:n
SYYSKOKOUS**

pidetään Tampereella UKK-instituutissa 24. 11. 1990
klo 11.30. Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa!

Johtokunta

Paluu Kiviniemeen

Kun ympäri käydään niin yhteen tullaan!

Kiertolaisen rengas menee nyt umpeen. — 45 vuotta takaperin lähdin viimeisen kerran Kiviniemestä ja luulin, että en enää koskaan pala takaisin. Silloin oli sota ja pakko lähteä. Kevät oli kauneimmillaan, ennen juhannusta, samaan aikaan kuin nyt. Huomasin lehdestä, että vihdoinkin tehdään turistimatkoja Sakkola-Kiviniemeen. . .

Heti tilasimme matkan, Sirkka, Seija, Maija ja Ylösen Irja. Sirkka on sisareni, Seija tyttärenti ja Irja on Petäjärven tyttöjä, hänen kanssaan olimme saman aikaisesti rippikoulussa. Hänen ja hänen perheensä kanssa olemme olleet ystäviä kaikki nämä vuodet.

Lähdimme sillä varauksella matkaan, että tokko enää raunioitakaan löydämme. . .

Päätimme yhdessä, että sinne emme mene itkemään, vaikka näemme mitä tahansa. Itkut on jo itketty aikanaan!

Matka alkoi 29. 5. -90. Puolisoni Antti saattoi meidät asemalle. Toivoti hyvää matkaa!

Suonenjoen asemalta menimme junalla Kouvolaan ja siitä turistiautoon, joka vei meidät Kiviniemeen. Uudenmaan Seuramatkat järjesti tämän matkan. Kuljettajana oli ystävä Heikki ja matkaoppaana räväkkä Eira. Linja-autossa seurassimme jokaista tulijaa, että löytyykö tuttuja? — Vierailta näyttivät. Matkan aikana kumminkin selvisi, että olihan meitä kolme jotka lapsena olimme käyneet samaan aikaan Kiviniemen et. kansakoulua. He olivat Kerttu Korlekoff ja hänen veljensä.

Tulimme eri puolelta Suomea, mutta entinen kotikylän murre ei ollut unohtunut!

Viipurista auto kulki Valkjärven ja Vaalimon kautta Kiviniemeen. Tulimme Saijanjoelle. Siinä se virtasi ja

kuohui, koska siihen oli tehty pato ja muodostui pieni koski. Maisemat näyttivät jo tutuilta. Tulimme yli Kiviniemenkosken. Näky oli mykistävää. . . Auto ajoi meidät majapaikkaamme. — Taas oli yllätys. Yöymispaikka olikin ihan oikea lomakeskus. Uusi rakennus jossa oli matkustajille hyvät huoneet ja petit. Omat vessat ja suihkut. Länsimaiseen tyyliin. Siistiä oli. Meillä oli lämmin vastaanotto, suorastaan liikuttava: Kun menimme ruokailuun, niin jokaiselle ojennettiin kielokimppu ja toivottiin tervetulleeksi. Laulettiin: ”Jo Karjalan kunnailla lehtii puu. . .” Tässä vaiheessa silmä kostui, mutta se kostui ilosta. Henkilökunta oli kerännyt kielot meidän omilta kotikunnailta tervetuliaisiksi. Ruokailun jälkeen lähdimme katselemaan ympärillemme. Lomakeskus oli rakennettu niille seuduille jossa ennen oli lääkäri. Rakennuksia oli useampia ja ne oli rakennettu tiilestä. Yhdessä olimme yötä ja toisessa ruokailimme.

Lähdimme tiedusteluretkelle silloille päin. Raunioita oli joka puolella ja pien asuntoja siellä sun täällä. Mahtavat oli näkymät Vuokselle ja Suvannolle, mutta aitoa entistä oli vain koski ja vesistö. Kävimme entisellä rautatieasemalla, jossa ei ollut mitään rakennuksia. Tien varressa oli vaatekauppa ja ruokakauppa. Alennusmyyntiä ei ollut mutta purkkiruokia ja paksua läskiä ja Havin Pyykki Maria!

Tämän entisen Kiviniemen pääkadun reunustivat pahannäköiset rauniot, joilla kukkivat omena- ja sireenipuut.

Turisteilla on paljon veneitä käytävissä, myös lohen ongintaan. Turisteja oli satoja, mutta vain me suomalaisia.

Hyvää huomenta!

Heti aamulla lähdimme tutkimusmatkalle. Irja sai taksin ja oppaan mukaan entiseen kotipaikkaansa Pe-

täjärven Ryhmään, jonne oli matkaa 10 km. Me emme tarvitse taksia koska matkaa oli vain muutama kilometri. Entisen Suvantolan seisakkeen ja Aleksandroffin välillä ei ollut asutusta, vain muutama ränsistynyt rakennus.

Entinen Koppasen kaupparakennus pilkkotti metsän takaa. Ympäriellä oli korkea aita ja rautarakenteinen portti. Nyt se tapahtui. — Löytyi aivan entisestä kohtaa tienhaara ja tie joka vei kotini raunioille. Tietä ei ollut paljon käytetty ja oma kaunis mäntymetsä oli tien kahden puolen. Puut olivat kasvaneet suuriksi.

Jännitys kasvoi. — Mitä entistä vielä löytäisimme? Tulimme pihamaalle. Ei ollut mikään niinkuin ennen. Heinää kasvoi pihalla, vaan ei puita.

Etsimme raunioita. Ei meinannut millään löytää. . . Kohta Sirkka huusi: Täällä on kotimme kivijalka! Niin se olikin. Kohta löytyi kaksi lehtikuusta entisen talon nurkalta. Olivat kasvaneet suuriksi ja mahtaviksi. Paksuiksi, ettemme meinanneet tuntea. Hyväilimme Sirkkan kanssa kuusia. Olivat jo vanhuksia kuin mekin. Ihanaa, että tapasimme näin pitkän ajan jälkeen. Kotimme raunioilla kasvoi jo isoja mäntyjä. Männyn siemenet olivat hyvin itäneet talon tukassa. Olimme siskoni kanssa iloisia, kun saimme näyttää Seijalle nämä rakkaat kotitanhuat, joilla olemme lapsena taapertaneet. . .

Mitä tuolla näkyykään? Sehän on entinen tataripelto. Siitä vain radan yli. Emme olleet uskoa silmiämme. Aivan silmän kantamattomiin oli hyvin hoidettua peltoa. Perunaa oli nähtävästi kylvetty, kun oli vakoja? Menimme yhtä vakoa pitkin Saijanjoen rantaan. Pellot ulottuivat radalta Saijanjoen rantaan. Rannassa entisellä pihalla oli vain yksi ruusupensas, jonka olin itse silloin lapsena istuttanut.

Joki virtasi vapaana. Puut ja oksat kaartuivat joen päälle. Pitkä puunrunko oli kaatunut yli joen. Siinä oli pikku tyttö rungon päällä huuhto-

massa pyykkiä — niin kuin minäkin ennen. Kun viimeksi liikuin täällä oli äiti vielä elossa. Yhdessä lähdimme täältä. Nyt kuljemme samoja polkuja tyttäreni ja siskoni kanssa. Veljeni Teuvo ei voinut lähteä mukaan, kun hän oli sairaalassa. — Olisi ollut hänellekin elämys tämä matka. — Mitähän Eero-veljeni olisi tuumanut kun oli ahkera ja keskittynyt maanviljelykseen? — Hänestäkin olisi ollut ilo nähdä pellot hyvin hoidettuna.

Toivoimme kuulevamme käen kukkuvan, mutta emme kuulleet vaikka oli kevät. Kuhankeittäjä vihelteli lehtikuusen latvassa! Kävelimme pitkien joenrantatietä. Näkyi Hännikäisen ja Äikään talojen rauniot. Uosukaisella ja eikä Suokkaila ollut raunioitakaan, ne oli tasattu pelloiksi.

Tulimme maantielle, mutta Saijanjoen sillasta emme uskaltaneet ottaa kuvaa. Paksuja mäntyjä oli Pelkisen talon kohdallakin. Ainakin kymmenen keskenkasvuista poikaa seurasi meitä uteliaana.

Kävellä ”naputtelimme” kestopäällystietä. Vuoksi ja Siesuhiekka näkyivät maantielle.

Käveltyämme tämän kotiseuturien jalkoja väsytti, mutta ei se mitään... Tämä oli ihana matka.

Menimme hotellihuoneeseen lepäämään. Sängyssä levätessä täytyi oikein nipistää itseään, että voiko tämä olla totta vai unta? Kertasin mielessäni päivän näkemyksiä ja kokemuksia. Olin käynyt entisellä kotipihallani!

Oli siellä vanha vanna. Lieko jäänyt silloin Sirkan lapsilta? Iso maitonkakin, mutta ei muuta irtaimistoa. Tuolla mäellä olimme kun 1939 lentokoneet lensivät yläpuolella ja ampuivat. Tuolla metsänreunassa oli perunakuoppa johon kätkimme hopeat. Talvisodan pakkasissa paleltuneet omenapuut olivat juurista kasvaneet uudestaan ja kukkivat komeasti, samoin luumu- ja kirsikkapuut.

Rataa oli oikaistu ja puutarha osittain oli jäänyt radan alle. Liljat ja ruusut kasvoivat pihalla. Tammi ja poppeli olivat siementäneet ja pihalla oli paljon pieniä taimia. Pihalta näkyi Koirasen talo. Se oli säilynyt sodassa. Pelto meidän ja Koirasen välillä oli hoitamaton. Polku joka ei koskaan sammaloitunut oli nyt kasvanut umpeen.

Koirasen talo ja navetta olivat paikoillaan, vaan eivät olleet entisen näköisiä. — Karsinoita oli ympärillä ja väriä oli käytetty jos jonkinlaista.

Vaikka tämä tienoo, eikä nämä seudut, pellot ja metsät, eivät kuulu meille, eikä meidän valtiollemme, niin tunsin hetken, että en ole evakko enkä siirtolainen! Olen Käpin Maija omassa ympäristössäni! Lähdin täältä 16-vuotisenä tyttönä ja nyt palasin hetkeksi 64-vuotiaana vanhuksena.

Kansanopiston johtaja kirjoitti muistokirjoituksessaan: ”Jumala johdattaa sinut kerran kotiin Kiviniemeen.”

Tänään olin Kiviniemessäni!
Maija Auvinen

Muistojen matka

*Hain muistoja lapsuuden ajan,
astuin ylitse vieraan rajan.
Vanhan kalmiston portista sisään kuljin,
sydämeeni monet muistot suljin.
Siinä kyynel silmiin sain,
kun äidin hautaa hain.
Kovin vieraat oli haudat nuo.
Ei askeleet löytäneet äidin luo.*

*Kuljin muistoissa aikaa takaisin päin.
Kodin lapsuusaikaisen mielessäin näin.
Isän istuvan portailla pienen tuvan,
sai lapsoneen syliinsä mennä luvan.
Veljet pihalla leikkiä lyöden.
Poku-hevonen nurmea syöden.
— Runteenmäen sorakuopasta sieltä
vanhan leikkipaikkani löydänpö vielä?*

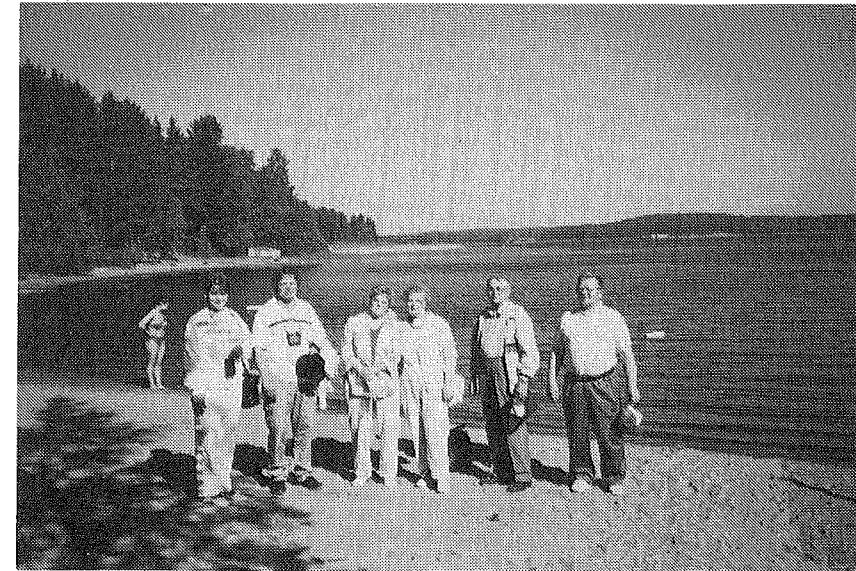
*Vain rauniot löysin kodin pienen,
— Mitä muuta vielä etsinyt lienen —
ja portaat mä löysin sammaleiset,
metsän korkean paikalla kodin.
Seisoin portailla kyynelsilmin,
kulki muistot kuin poutapilvin:
Tässä lapsena istuin porrasspuulla,
lauloin ilmoille laulun riemusuulla.*

*Jatkoin muistojen matkaa
Suvannon rantaan
ja jalkani astuin valkoiseen sanaan.
Rannalla Suvannon käteni pesin,
missä lapsena istuin mä kesin.
Taas muistoissa kuljin rantaa pitkin,
mutta miksi mä hiljaa itkin...?
Kyynel kaihoisa silmän peittää...?
Saan hyvästit muistoille heittää...?*

*Näin huomasin nyt: Ei kotia mulla,
ei paikkaa lapsuuden mennä ja tulla.
Heitän haikeat hyvästit muistoille näille
ajan lapsuuden rakkaille, kimmeltäville.
Näin kuljin mä muistojen matkan.
— Vaan kulkua vieläkin jatkan:
Ei koskaan haihdu muistot nuo,
vaikka kuivuvi jo kyynelten vuo...?*

Lilja

Ne Suvannonrannan heljät hiekat

Hiekkaranta Sudenhännässä. Kuvassa vasemmalta: Marja ja Veli-Matti Nuora. Laina ja Hilka. Matti Nuora ja Toimi Kuparinen.

Kauan odotettu kotiseuturietki Sakkolaan tehtiin kesän kauneimpana aikana, siis heti juhannuksen jälkeen. Sitä voi sanoa vaikka Toiviorietkeksi, sillä se oli sanoin kuvaamaton elämys. Ihmettelemistä riitti, vaikka maisemat olivat suuresti muuttuneet, näytti luonto kauneimmat kasvonsa. Aurinko paistoi joka päivä ”linnut ilmoille laulunsa soi” ja Karjalan mänty oli kasvanut täyteen mittaan.

Matkaan lähdettiin 26. 6. 90 Nokian Pirkkalaistorilta jo kello 3 aamulla. Meitä oli 30 henkilön ryhmä, joista Sakkolaan menijöitä oli kymmenkunta ja lisäksi Vpl Pyhäjärveltä ja Äyräpäästä.

Nokian Karjalaseuran puheenjohtaja Laila Rintala oli tarkastanut nimi-, passi- ja viisumipaperit, että kaikki ovat kunnossa, lähti linja-auto jännittävälle matkalle. Laila Rintala toimi myös matkanjohtajana.

Iloinen puheensorina karisti viimeisetkin unen rippeet silmistämme meiltä aamuvirkuilta. Oli siinä vitsin ”vääntäjää” ja kaskun kertojaa. — Ei tullut aika pitkäksi, vaan kohta

tultiin Lahteen, jossa pieni kohvitauko ja asemalta tuli lastiin täydennystä. Matka jatkui.

Vaalimaan raja-asemalla olimme ennen puoltapäivää. Tullitarkastukset menivät ongelmitta ja matka jatkui kohti Viipuria, jossa oli noin 2 tunnin tauko.

Tapasimme Viipurissa tuttujakin, jotka olivat tulossa, kun me vasta menossa. Ruplat vaihdettiin ja halpaa ”päänsärkypulveria” sai ostaa aseman kioskista.

Viipuri jäi taakse ja bussi kuljetti meitä kohti Kiviniemen turistikeskusta. Matkalla saimme auton ikkunasta ihailta komeita mäntymetsiä, joita oli kymmeniä kilometrejä. Jännitys vaan lisääntyi, kun aloimme lähestyä Kiviniemenkosken siltaa. Koski ei pauhannut yhtä voimakkaasti kuin ennen, vesi oli laskenut kovasti ja kuohujen kohina hiljentynyt.

Kiviniemi on pahasti kärsinyt sodan vaurioista. Saavuimme turistikeskus Losevoon iltapäivällä, lepäilimme hetken matkan rasituksista ja lähdimme katselemaan ympärillemme.

Motelli on aivan Vuoksen rannalla josta kävelimme Kosken sillalle. Kalken maantien mutka ja Mustosen autokorjaamon jätteitä tunnistettiin.

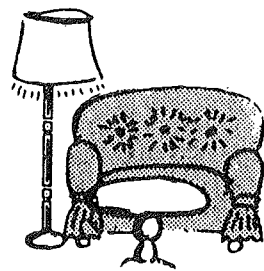
Pyhäjärven miehet Karttusen Heikki ja Karilaisen Pentti olivat niin ”hättäisiä” että kävivät jo samana iltana Kotikonnuillaan, taksilla tietysti.

Meidän poppoo, johon kuului neljä Nuoraa ja kolme Kuparista, lähdimme vasta yön ylinukuttuamme. Illalla piti tilata taksit ja aamulla, kun olimme aamupalan syöneet odottivat jo taksit motelliin edessä ja jännittävä matka alkoi. Tiestö oli hyvässä kunnossa ja suuntasimme kohti Sudenhäntää, joka kirkonkirjoissa oli Arkuntanhua.

Ajoimme suoraan Suvannon Hiekkarantaan. — Uskomatonta! Siinä on nyt edessämme Suvannon siintävä selkä, ”sinisyyttä heijastava”. Ruskea, soljuva hiekka — joka kuumina, aurinkoisina päivinä jalkapohjaa poltti, kun kilvan kirman juostiin vilvoittavaan veteen... Suvanto, tuo meidän kaikkien rakastama järvi — sillä se halkoi pitkän Sakkolan Pitäjän ja on maisemallisesti kaunis. Tuskin on ilmestynyt yhtään Suvannon Seutu -lehteä jossa ei olisi Suvannon kauneutta ylistetty.

Nytkin päivä porotti pilvettömältä taivaalta, leppeä tuuli toi terveiset ulapalta, ilma väreili lämpöä ja rannan hiekka houkutteli uinnin päälle aurinkoa ottamaan... Aikamme oli rajattu — kuusi tuntia oli annettu meille aikaa ja piti käydä vielä monessa paikassa!

Poimin muovipussiin ne heleät hiekat, taisi sinne pudota muutama kaihon kyynelkin. Vielä yksi kuva poppoosta — ja lähdettiin mäkeä ylös jonka päällä Tuomas Kuparisen talo ennen oli ja josta olivat kauniit näköalat Suvannolle. — Turhaan me Tuomaan tyttäret, Hilka ja Laina,

Verhoituliike

AAPRO KIISKI

41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845724

Hankasalmi

etsimme lapsuskotimme raunioita — niin myöskin Toimi Tuoma Iivarin poika Kuparinen.

Kaikki oli pois pyyhkäisty. Pieni Sudenhännän kyläaukea oli rakennettu rivitaloja vieriviereen. Sipiläisen Johanneksen talo oli paikallaan ja Matti Sipiläisen paikalla myös rakennuksia. Rehevästi kasvava puusto peitti näkyvyyden järvelle.

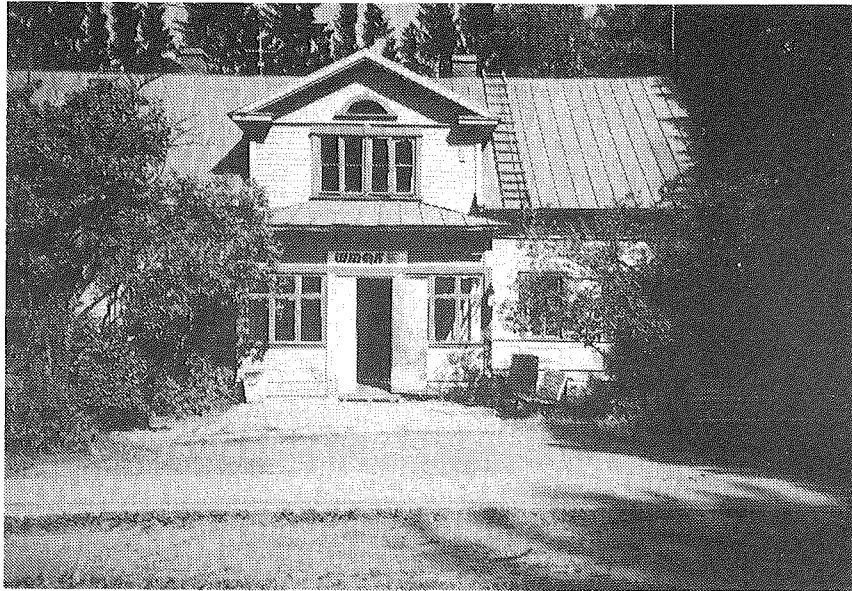
Äidit ja lapset viettivät kuulemma täällä kesään. Tavoitimme muuttaman lastenhoitajalääkäriä. Annoimme heille kahvia ja muuta "tuliais-ta". He olivat kovasti ihmeissään ja ystävällisesti kiittivät. — Keskustelumme kävi elekielellä. Olimme hämentyneitä ja lähdimme kohti Petäjärveä. Tutuilta tuntuivat tien mutkat — mutta ei ollut aikaa pysähdellä, että vieläkö rist'petäjä olisi pystyssä? Se jäi arvoitukseksi... Ajoimme suoraan Ryhmän ja Nuoramäen ohi Lännäjärven rantaan, Nuoran Matin paimennus- ja uintipaikoille. Monet lapsuuskesien muistot heräsivät Matin mieleen... Kun lehmät tulivat päivällä rantaan juomaan kävivät maaten märehimään, niin oli paimennellakin ruokatunti. Eväät syötyään uitiin ja "polskittiin", sillä paimenen päivä on pitkä.

Lännäjärven seutu ei ole paljokaan muuttanut. Matin yksi kotitalan metsäpalsta lähti järven rannasta. Matti tuttuun tyyliin: "Ko lähetti täs kasvo riukumetseä, voi hättö, nyt o peäl täys tukkipuumetsä!" Näin oli kasvaneet kaikki kyläläisten palstat jotka ulottuivat rantaan.

Ajettiin Nuoramäelle ja etsittiin Matin kotitalon rauniot. Ne löytyivät pitkistä heinikosta. Pieni mökki oli rakennettu lähelle raunioita, jossa asui vanha pariskunta.

Kovasti olisivat kanssamme keskustelleet, mutta oli kielivaikeuksia puolin ja toisin. Elekielellä yritimme heille selittää millä asioilla liikuimme.

Annoimme heille tuliaisia, kahvia ym. hyvää. He tarjosivat meille päivälän ja osoittivat kovasti ystäväl-

Johannes Sipiläisen talo Sakkolan Sudenhännässä on nykyisin hyväkuntoinen ja edustava.

lisyyttään ja jäivät vilkuttamaan kun lähdimme kohti Kiviniemeä, sillä aika oli täysi. Aika oli liian lyhyt — emme ehtineet edes Kyläpuolella käydä. Mutta Hilka ja Toimi Kuparinen tutustuivat Syväoan ja entisen "Artin myllyn" maisemiin. Luonnon kauneus sai heidät ihastumaan. Toimi Kuparisen koti oli paikallaan. Sääksjärven mylly — sahalaitos muunnettuna.

Meidän matkassa oli myös tyylikkäätsisarukset Sakkolan Keljasta, Meeri Ritalla Nokialta ja Liisi Montonen Anttolasta. He ovat omaa sukuaan Ollikaisia ja olivat pienen pieniä tyttöjä ja vasta koulutiellä taaper-sivat siellä Keljassa. Nyt heitä ohjasi vain Suvannon Seudun kansilehden piirroskartta.

Tätä lehteä he kuljettivat mukanaan, missä pitäjän aluetta kulkivatkaan. Hienosti huomattu tytöt!

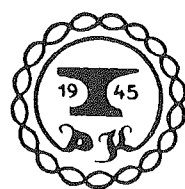
Kysyin kun tulivat kotiseudultaan:

— Miltä näytti? — "Muuta ei jälleko hiekkoa voan. Rannan valkoista hiekkaa..."

Vielä pieni kertomus Anni-tytöstä. Hän on nyt kymmenvuotias ja pääsyt mukaan mummon kanssa — hän halusi nähdä paikat mistä mummonsa oli niin paljon kertonut — Karjalasta. Näin Karjalamme säily mielessä sukupolvesta toiseen... Tulomatkalla Suomen puolella tuli passin tarkastus — rajapoliisi tuli Annin luo, tarkisti passin: — Ai sieki uot Karjalas syntynyt, ja hymyili. Sirkeä silmäinen vastasi lapsen herttaisella hymyllä.

Paljon jäi kertomatta, paljon jäi näkemättä, mutta jos Luoja sen suo — ja lupa saadaan, niin mieli tekisi uudestaan. Vaikkapa jo ensikesänä! Siis terveisiä mailta Karjalan! Meidän poppoon puolesta.

Laina Nuora

**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI, PUH. (935) 812 04

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita

Haparaisten matka 1—3 kesäkuuta 1990

Lähdin kotoa jo edellisenä iltana ja olin ensimmäisen yön Matikaisella Lempäälässä. Aamulla ennen neljää oli auto jo Moisioin koulun pysäkillä meitä siskoni kanssa odottamassa.

Lempäälän kirkolta tuli kolme henkilöä, Kuorikosket ja Repo. Metsäkansan tienhaarasta tuli Kopperoisen sisarukset.

Matka jatkui hyvän kuskimme Alpo Ojalan hoivissa. Riihimäellä olimme puoli viisi. Sieltä matka jatkui Hyvinkäälle, josta autoon nousi oppaamme Helena.

Hän toivotti meidät tervetulleiksi Käkisalmen matkalle, mutta epävarmuus Haparaisiin menosta jäi mieleen hänen tervetuloituksestaan.

Tämän jälkeen Helena sanoi, että tänään on hyvin hankala päivä, että saa nähdä löytyykö Käkisalimesta edes yökorteeria?

Kävi nimittäin niin, että inhimillisen erehdyksen vuoksi koko porukalla ei ole viisumia Käkisalmeen, vaan ne oli merkitty Petroskoihin! Ja olivat parhaillaan lähetystössä muutettavina. Matkatoimiston johtajan oli määrä ne tuoda Lappeenrantaan.

Väkeä tuli autoon matkan varrelta lisää Mäntsälästä ja Kausalasta, jossa jouduimme pysähtymään puoli tuntia, kun yksi matkustaja haki silmälasiaan.

Lappeenrannassa olimme kello 10. Lounaan aikana selostettiin kaupungin syntyä ja elämää. Vanhan kaupungin ongelma on siinä, kun naisia on puolet enemmän kuin miehiä. Viisumit tuotiin meille korjattuina ja lähdimme kaupungista kello 12. Tullista selvisimme ihan mukavasti ja matka jatkui kohti Viipuria, jossa viivymme kaksi tuntia. Sanottiin, että Käkisalmissa ei ole leimasinta, joten viisumit täytyy leimata Viipurissa.

Viisumit vietiin leimattavaksi poliisilaitokselle ja siksi oli aikaa katella kaupunkia.

Matkaa pääsimme jatkamaan kello 18 kohti Valkjärveä ja oppaammekin osasi sanoa, että nyt ollaan Valkjärven tiellä. Äyräpäänjärvi oli kaunis mutta talot "rytöjä".

Kotiseudulla, Sakkolan Kiviniemessä, tultiin yli kosken ja kuvattiin koskea. — Ei tunnu kylä entiseltä — oikealla tönö toisen vieressä ja vasemmalla valkoinen rapattu talo. Peltoja oli kylvetty perunalle, mutta muuten maat olivat heinällä tai luonnontilassa.

Turistien ruokatauko Haparaisten kansakoulun tontilla. Taustalla koulun peruskivet ja "Bökkermannin raput".

Käkisalme alkoi kuitenkin lähestyä ja kello 22.30, mutta pitkän myöhästymisemme takia hotellihuoneemme oli annettu pois! Ruokaa sentään saimme ja vanhan Waldhof Oy:n tehtaarakennukseen pääsimme yöksi. Kehumista ei ollut muussa kuin, että "petit" oli puhtaat.

Toinen päivä Käkisalmissa. Käkisalmen linnankierros kesti

noin tunnin. Kävimme myös ravintolan kauniilla puistoalueella. Muuten kaupunki oli hoitamaton.

Käkisalme jäi taakse ja matka jatkui kohti Haparaita. Pyhäjärvi näkyi sinisine selkineen ja Karjalan kauniit mäntykankaat ovat yhtä kauniit kuin nuoruuden muistoissa. Muuten näkymät ovat huonot, sillä tienvartet ovat niin pensastuneet ettei sivuille näe.

Haparaisiin pääsimme linja-autolla ihan Rapamäelle asti. "Kotikylä! ensi kerran kun sun auringossa näin Rapamäen harjanteelta, säilyt kauan mielessäin."

Nämä säkeet tulivat mieleeni, kun kotikylää katselin 46 vuoden jälkeen.

Ensin kävimme Seuratalon pihassa. Talo on "rempallaan".

Kopperoisen pihassa kuvasimme. Annan talo on pystyssä, vain 50

vuotta vanhempana, niinkuin kaikki muutkin. Kuljimme ylätieta, aina Kermisenmäelle ajatuksissa ja muistoissa Elsan kanssa. Pylkkään talo on haalistuneena pystyssä ja ikkunat laudoitettuna. Malmisella asutaan — siellä näkyi myös Lada-auto pihassa. Kuorikosket kävivät Välimäen raunioilla ja Sakari Repo juoksi Suvannon rantahiekalla.

Toivioretki Haparaisissa

Nyt se sitten tapahtui, vuosikymmenien toive toteutui. Saimme kurkistaa entistä kotikyläämme, kävelä lapsuuden jalan jäljillä Suvannon heleällä hiekkarannalla ja tallata omin jaloin entisellä kodin pihanurmikolla.

Voiko ihminen enää tällaiselta Kotiseutumatkalta enempiä toivoakaan?

Kaikkialla, koko kylässä oli ystävällisiä ihmisiä, jotka ottivat meidät vastaan ja pitivät meitä vierinaan. — Rapamäkikin alkoi tuntua entiseltä tutulta, vaikka siinä olikin kilpi ”Portovoje”.

Nämä tienoot, luhistunut Seuratalo, koulun kivijalka ja Syvänotko toi-

Retkeläiset Rapamäellä Haparaisissa. ”Portovoje” kiven edessä.

Kotimme paikalla on sofoosin valtava makasiini ja navetan paikalla on haapametsä. Jääkellari on lahonnut paikoilleen, ei ole näkyvissä mitään muuta.

Katri Kermisen talo on myös palanut. Aikoinaan nuorten valokuvauspaikka, sireenipensas, on säilynyt.

Johan Kermisen, enoni, talo on säilynyt ja siinä asutaan. Talo oli uusi kun sieltä lähdimme, mutta nyt kolkontuntuinen. Siinä asui vanha pari, heidän poikansa, vaimo ja kaksi lasta. Heille annoimme tulariisiä ja asukkaat oli kovin ystävällisiä. Kävimme siellä sisällä ja saikkaa tarjottiin, mutta sanoimme vain kiitokset ja lähdimme kierrokselle.

Kermisen Uunon talo on pystyssä ja siinä asutaan, samoin Meskasella. Juho Pajarin talo näkyy peltojen keskellä, Meskasen talon takana. Äijön pellolla on iso sofoosin navetta, jossa kylän väki käy työssä.

Aapro Kermisen talo on myös paikoillaan.

Kopperoisen sisarukset kävivät myös Korvenkolkalla, mutta siellä ei ole mitään rakennuksia pystyssä. Ainoastaan tuttuja teitä ja polkuja löytyi.

Takaisin tulimme alatieta maantielle. Kekin serkusten talot näkyivät vasemmalla. Koulun rappuset kuvattiin ja siinä myös söimme eväämme.

Koulun piha kasvaa myös haapaa. Lankisen ja Hynnän talo on paikoil-

laan, samoin Ruottusen. Entisellä Huuskan kaupan paikalla on myös talo. Koulun keittola-mökki on myös pystyssä. Pian 3 tuntia oli kulunut kävellessä, katsellessa, kuvatessa ja ruokaillessa. Pitemmälle emme ehtineet, sillä annettu aika loppui. Tulomatkalla kävimme vielä hautausmaalla ja kirkonmäellä 5 minuutin pysähdys, sillä siinä on pitempään pysähtyminen kielletty.

Käkisalmeen palasimme taas yöksi.

Kolmannen päivän kotimatka sujui sitten ”näkemiin”-merkeissä. Saimaan kanavalla oli purjehdeneiden ohimarssi. Silta nostettiin edessämme pystyyn, että veneet saivat mennä. ”Kaunis ilma ja hieno näky.”

Muolaassa kauppa kävi hyvin...

Luumäen motellissa ruokailtiin ja Esko Kopperoinen jäi ensimmäisenä pois joukosta. Riihimäellä jäi oppaamme. Käkisalmissa meillä oli paikallinen opas, puhui paljon, mutta venäjäksi. Liikennöitsijä Alpo Ojalalla riitti kärsivällisyyttä ja huumorintajua, vaikka menomatkalla mikään ei ollut kohdallaan.

Elvi Lehmijoki

PITO-KALAASI KY
JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU
AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902
 VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
 JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
 AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
 33300 TAMPERE puh. 433 902

vat mieleen monet lapsuuden ja nuoruuden muistot.

Kävimme käännyssä Vilaklassa ja näimme sielläkin nämä tutut entisten pihapiirien paikat. Ja isot karjalaumat. Purpuan väen kotikyläänkin tutustuttiin.

Käväisimme hautausmaalla ja muistettiin siellä nukkuvia rakkaita omaisiamme ja tutustuttiin myös nykyisten sakkolalaisten hautakulttuuriin, joka on meille kovin vierasta, mutta mielenkiintoista nähtävää.

Kirkonkylän ja Sipilänmäen ohi ajaessamme tunnistimme tutut paikat.

Haitermaa tuntui nykyisin vieraalta, samoin Viiksanlahti, mutta Kiviniemessä koski sentään oli ennallaan, mutta eipä juuri muuta tuttua näkynyt.

Olimme kovin tyytyväisiä ja kiitollisia matkastamme. Siitä riittää muistelemista ja puheen aihetta vielä pitkäksi aikaa. Erikoisesti ilahdutti meitä vanhempia, kun oli nuorta sukupolvea matkassa mukana ja hekin olivat kiinnostuneita vanhempien kotipaikoista ja kaikesta näkemästään ja kokemastaan.

Tästä onnistuneesta matkasta vielä lämpimät kiitokset matkan järjestäjälle Aaro Viskarille!

Samoin autonkuljettajallemme ja matkan ”vetäjälle” Jari Lundan’ille, joka huolehti meistä kiitettävällä tavalla ja luotsasi matkamme onnellisesti.

Kiitos Ilpo Viskarille, hän avuli-aasti palveli meitä. Ja vielä Pitkäsen Viljolle ja kaikille mukaville matkatovereille! Viljo otti matkamme taltteen videolle ja nyt saamme kotona käydä monesti vielä uudestaan Haparaisissa videon ja valokuvien välityksellä.

”Kaipuun sinikukkarinne Karjalassa aina lie, kultamuistot, käykää sinne vaikka tiemme kunne vie!”

Sirkka Kuuppo

Haparaisten nykyistä nuorisoa.

Kekinniemenkärki ja Kajavasaaren rantaa.

SAKKOLAN HISTORIA

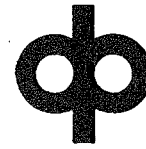
Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tuvaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh.932/645 06, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. 934/760 21, Anneli Kuisma, Eino Koironen ja Esteri Loponen, Lempäälä.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. 931/751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tuvaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Tauno Hynnä
Kurkipolku 37A
37550 MOISIO

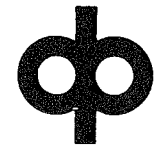
**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti

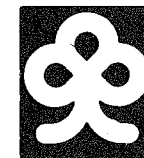
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI
RAASKAN SÄHKÖLIKE
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki
auttaa — neuvoo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ
OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751 886 (verstaaseen)
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1990 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
50 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta cm

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 NARVA
Puhelin (931) 734 843

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Vesilahden Osuuspankki
37370 NARVA
Käyttötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja
Viljo Purontaa

Toimituskunta
Helmi Uosukainen,
Uuno Pulakka,
Eero Koppanen,
Väinö Kekki ja
Marjo Ristilä-Toikka